

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα

Τίτλος:

«Η στάση του ποιητή: όταν ο δημιουργός μιλάει για την τέχνη του»

Συγγραφή: ΜΑΡΙΝΑ ΑΡΕΤΑΚΗ

Εφαρμογή: ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΕΝΤΟΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η στάση του ποιητή: όταν ο δημιουργός μιλάει για την τέχνη του.

Εφαρμογή σεναρίου

Σταυρούλα Τεντόμα

Δημιουργία σεναρίου

Μαρίνα Αρετάκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

3^ο Γυμνάσιο Νίκαιας

Χρονολογία

Από 18-10-2012 έως 3-12-2012.

Διδακτική/θεματική ενότητα

Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

11 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος: αίθουσα διδασκαλίας.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης, ιστοσελίδα σχολείου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τον μαθητή: απαιτούνταν εξοικείωση των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο καθώς και με εφαρμογές του Η/Υ, όπως μηχανή αναζήτησης, πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων.

Για την εκπαιδευτικό: γνώσεις Τ.Π.Ε πρώτου επιπέδου, δυνατότητα διαχείρισης ιστολογίου και ιστότοπου.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρίνα Αρετάκη, Η στάση του ποιητή: όταν ο δημιουργός μιλάει για την τέχνη του, Νεοελληνική λογοτεχνία Γ΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο που εντάσσεται στη διδακτική ενότητα «Στάσεις ζωής» επικεντρώνεται στη θεματική της στάσης του καλλιτέχνη απέναντι στην τέχνη του. Αξιοποιήθηκε η μετωπική και ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και οι μαθητές εκπόνησαν ομαδικές εργασίες. Στην αρχή, τα κείμενα ήταν γνώριμα ή εύκολα για τους μαθητές (στίχοι τραγουδιών) και έπειτα ακολούθησαν ποιήματα. Τα ποιήματα προέρχονταν από τα σχολικά εγχειρίδια.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Αφετηρία του σεναρίου ήταν το τραγούδι του Διονύση Σαββόπουλου [«Τι έπαιξα στο Λαύριο»](#) και συγκεκριμένα ο στίχος «δεν ξέρω τι να παίξω στα παιδιά μα ούτε και στους μεγάλους». Ο κεντρικός θεματικός άξονας του σεναρίου ήταν η διερεύνηση της στάσης του καλλιτέχνη/ποιητή απέναντι στην ποίησή του: πώς αντιλαμβάνεται

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

την καλλιτεχνική δημιουργία και πώς αυτά που νιώθει και σκέφτεται αποτυπώνονται σε αυτήν.

Η τέχνη ως πολύπλοκη διαδικασία εμπεριέχει το στοιχείο της αυτοαναφορικότητας. Η ποίηση, ειδικότερα, είναι μια πνευματική δραστηριότητα που συνεπάγεται κόπο και φροντίδα, αμφιβολία αλλά και πίστη. Οι μαθητές “προσκλήθηκαν” στο εργαστήριο του δημιουργού, ο οποίος βρίσκεται σε αμηχανία, αδιέξοδο ή ευφορία. Συνάντησαν, επίσης, στο τέλος του σεναρίου και έναν λογοτέχνη, για να αντιληφθούν ότι η διαδικασία της δημιουργίας δεν έχει τέλος· συμβαίνει κάθε στιγμή και οι καλλιτέχνες (καταξιωμένοι ή όχι, μείζονες ή ελάσσονες) είναι γύρω μας, αν και συχνά αόρατοι στην καθημερινότητά μας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο αυτό επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να προβληματιστούν για τη σχέση τέχνης/ποίησης και ζωής,
- να καταλάβουν ότι μια συγκεκριμένη θεματική μπορεί να “ταξιδεύει” σε διαφορετικά είδη τέχνης (τραγούδι, ποίηση),
- να είναι ικανοί να ανιχνεύσουν μια συγκεκριμένη θεματική,
- να διαπιστώσουν ότι οι καλλιτέχνες αποτελούν οργανικό μέλος της κοινωνίας,
- να αντιληφθούν την ανάγκη των καλλιτεχνών για επικοινωνία και τις δυσκολίες που εμπεριέχει η δημιουργία,
- να έρθουν σε επαφή με καλλιτεχνικά δημιουργήματα που πιθανόν να μην ανήκουν στην καθημερινότητά τους,
- να έρθουν σε επαφή και να συνομιλήσουν με έναν καλλιτέχνη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γνώσεις για τη γλώσσα/λογοτεχνία

Με το σενάριο αυτό επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να καταλάβουν ότι η τέχνη μπορεί να έχει ως θέμα τον ίδιο της τον εαυτό και ότι αυτό αποτελεί μια προβληματική παλιά,
- να έρθουν σε επαφή με τραγούδια σημαντικών σύγχρονων δημιουργών και με ποιήματα σημαντικών ποιητών,
- να αντιληφθούν τον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο κάθε δημιουργός που εξετάζουν στέκεται απέναντι στην τέχνη του και να κατανοήσουν την ιδιαιτερότητά του,
- να διαπιστώσουν ότι οι στιχουργοί/ποιητές αναρωτιούνται για τη δυνατότητα του λόγου –και της τέχνης γενικότερα– να εκφράσει ή να απεικονίσει τον κόσμο.

Γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες μετά την ολοκλήρωση του σεναρίου να μπορούν:

- να κατανοήσουν τη στάση των εξεταζόμενων δημιουργών απέναντι στην τέχνη και να παραγάγουν λόγο σχετικά με αυτό το θέμα,
- να εντοπίζουν στοιχεία αυτοαναφορικότητας στην ποίηση ή σε στίχους τραγουδιών,
- να γράψουν οι ίδιοι στίχους (δημιουργική γραφή),
- να συνθέσουν μαζί με την ομάδα τους στίχους,
- να θέσουν ερωτήσεις σε έναν λογοτέχνη σχετικά με τη δουλειά του.

Διδακτικές πρακτικές

Μετά την αφόρμηση προχωρήσαμε στη μελέτη στίχων από τραγούδια των τελευταίων δεκαετιών με δραστηριότητες δημιουργικής γραφής. Καθώς οι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου δεν είχαν έρθει σε επαφή με απαιτητικά ποιήματα (είναι ελάχιστα στο Ανθολόγιο της Β΄ τάξης), επιλέξαμε να εξοικειωθούν πρώτα με τραγούδια και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ύστερα να έχουν μια επαφή με ποιήματα, όχι ιδιαίτερα δύσκολα, που ανθολογούνται στο εγχειρίδιο της Γ΄ τάξης. Εφαρμόστηκε η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Έναυσμα για το σενάριο υπήρξε η πρόκληση για τον καθηγητή να αποπειραθεί να περάσει τους μαθητές από τη συνήθη θέση του αναγνώστη/ακροατή στην «άλλη όχθη», αυτή του ποιητή/δημιουργού.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο εντάσσεται στην θεματική ενότητα της Γ΄ Γυμνασίου «Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα» ([Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#)).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές χρησιμοποίησαν μηχανές αναζήτησης για να βρουν ομόθεμα κείμενα-τραγούδια στο διαδίκτυο, επεξεργαστή κειμένου, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φωτογραφική μηχανή, λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων, προγράμματα ηχογράφησης και ιστολόγιο καθώς και τον ιστότοπο της τάξης για να παρουσιάσουν τα δικά τους κείμενα στην τάξη αλλά και για να δείξουν ένα μέρος όσων έκαναν στο πλαίσιο του σεναρίου και πέρα από τα όρια της τάξης.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β΄ Γυμνασίου:

Διονύσης Σαββόπουλος, [«Τι έπαιξα στο Λαύριο»](#)

ΚΝΑ Γ΄ Γυμνασίου:

Κώστας Καρυωτάκης, [«Σαν δέσμη από τριαντάφυλλα»](#).

Μαρία Πολυδούρη, [«Γιατί μ' αγάπησες»](#).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Υποστηρικτικό υλικό

Τραγούδια

«[Τι έπαιξα στο Λαύριο](#)» από τον δίσκο *Ρεζέρβα*, στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Διονύσης Σαββόπουλος, 1979.

«Νέο Κύμα» από το δίσκο *Τραπεζάκια έξω*, στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Διονύσης Σαββόπουλος, 1983.

«Αυτό» από το δίσκο *Ο Σαμάνος*, στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Θανάσης Παπακωνσταντίνου, 2008.

«Απόψε» από το δίσκο *Λάφυρα*, στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Θανάσης Παπακωνσταντίνου, 1998.

«Χάρτινες λέξεις» από το δίσκο *Παραλογές*, στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Υπόγεια Ρεύματα, 1995.

«Αδιέξοδο» από το δίσκο *Ανεμοδείκτης*, στίχοι-μουσική: Αλκίνοος Ιωαννίδης, πρώτη εκτέλεση: Αλκίνοος Ιωαννίδης, Ελευθερία Αρβανιτάκη & Διονύσης Σαββόπουλος, 1999.

«Πάλκο» από το δίσκο *Το Πάλκο*, στίχοι, μουσική: Νίκος Πορτοκάλογλου, πρώτη εκτέλεση: Φατμέ, 1989.

«Αεράκι» από το δίσκο *Τα καράβια μου καίω*, στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Νίκος Πορτοκάλογλου, 1993.

«Δεν είμαι ποιητής» από το δίσκο *Όταν κινδυνεύεις, παίζε την πουρούδα*, στίχοι: Λάζαρος Ανδρέου, μουσική, πρώτη εκτέλεση: Νίκος Παπάζογλου, 1995.

«Κόκκινος χορός» από το δίσκο *Απρίλη ψεύτη!*, στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Χάρης & Πάνος Κατσιμίχας, 1989.

«Όμορφη μέρα» από το δίσκο *Απρίλη ψεύτη!*, στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Χάρης & Πάνος Κατσιμίχας, 1989.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

«Δεν τραγουδώ παρά γιατί μ' αγάπησες» από τον δίσκο *Τραγούδια για τους μήνες*, στίχοι: Μαρία Πολυδούρη, μουσική: Δημήτρης Παπαδημητρίου, πρώτη εκτέλεση: Ελευθερία Αρβανιτάκη, Polygram, 1996.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση (1 ώρα)

Το σενάριο εφαρμόστηκε σε ένα τμήμα της Γ' Γυμνασίου πολύ ζωηρό, μέτριων επιδόσεων με καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα όμως, στο οποίο είχα διδάξει και την περασμένη σχολική χρονιά το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και τα παιδιά ήταν εξοικειωμένα με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας. Ακούσαμε στο ξεκίνημα το τραγούδι του Διονύση Σαββόπουλου [«Τι έπαιξα στο Λαύριο»](#) από cd, καθώς δεν είχαμε σύνδεση με το διαδίκτυο στη συγκεκριμένη αίθουσα, ώστε να το ακούσουμε από το YouTube και να δουν τα παιδιά τον Σαββόπουλο την ώρα που το ερμηνεύει. Δέκα από τους είκοσι δύο δεν ήξεραν το τραγούδι ενώ τρεις αγνοούσαν εντελώς τον Σαββόπουλο. Επειδή δεν ήταν γνωστό σε όλους το τραγούδι, δεν μπόρεσαν να το προσεγγίσουν εύκολα ούτε να αντιληφθούν αμέσως τα συναισθήματα του καλλιτέχνη. Με τη δική μου παρέμβαση συζητήσαμε για την αμηχανία του καλλιτέχνη.

Ζήτησα από τους μαθητές να σκεφτούν ποια τέχνη αγαπούν, να προσπαθήσουν να μπουν στη θέση του καλλιτέχνη που εξασκεί αυτήν την τέχνη και να περιγράψουν με μια λέξη ή μια φράση τη σχέση τους με την τέχνη τους. Κάποια παιδιά δυσκολεύτηκαν, γιατί, όπως μου είπαν, δεν αγαπούν ιδιαίτερα κάποια τέχνη. Γράψαμε στον πίνακα τις απαντήσεις τους και (βλέποντας τις απαντήσεις στον πίνακα άρχισαν να εκφράζονται και οι πιο διστακτικοί μαθητές) σταδιακά και με τη δική μου βοήθεια φτάσαμε στο θεματικό κέντρο: ένας καλλιτέχνης μάς μιλάει για την ίδια του την τέχνη. Δεν έμεινε χρόνος για να ακολουθήσουμε το αρχικό σχέδιο, δηλαδή, να ακούσουμε απόσπασμα από συνέντευξη της Κικής Δημουλά και να ασχοληθούμε με στίχους του Γιάννη Ρίτσου. Στο τέλος της ώρας, ανακοίνωσα στους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μαθητές ότι επρόκειτο να ασχοληθούμε στα επόμενα μαθήματα με αυτό το θέμα: να ασχοληθούμε, δηλαδή, με κείμενα στα οποία ένας καλλιτέχνης μάς μιλάει για την ίδια του την τέχνη. Ενημέρωσα ακόμη τους μαθητές ότι θα είχαμε τη δυνατότητα στο τέλος του θεματικού κύκλου να συνομιλήσουμε με έναν καλλιτέχνη και να του θέσουμε παρόμοιες ερωτήσεις. Λόγω της δυσκολίας που είχαν να αντιληφθούν την αμηχανία και τα συναισθήματα του καλλιτέχνη, θεώρησα καλό να θέσω απλές ερωτήσεις στα φύλλα εργασίας, ώστε να μπορέσουν να τις επεξεργαστούν.

Β' φάση (9 ώρες)

2^η ώρα

Ακούσαμε στην τάξη πέντε από τα προτεινόμενα τραγούδια: «Νέο Κύμα», «Αδιέξοδο», «Απόψε», «Όμορφη μέρα» και «Δεν είμαι ποιητής». Τα παιδιά είπαν ποια τους άρεσαν και σχολίασαν όλα τα τραγούδια σε ένα φύλλο χαρτί που είχαν μπροστά τους. Ήξεραν φυσικά τον Αλκίνοο Ιωαννίδη αλλά όχι το «Αδιέξοδο», μερικοί αναγνώρισαν τον Νίκο Παπάζογλου και κάποιοι γνώριζαν και το τραγούδι και βέβαια οι περισσότεροι αναγνώρισαν τη φωνή του Σαββόπουλου. Ανάμεσα στα τραγούδια που ακούσαμε τους άρεσε περισσότερο το «Εγώ δεν είμαι ποιητής» και μετά το «Αδιέξοδο». Έτσι, δεν μπόρεσα να σχηματίσω ομάδες με βάση τις προτιμήσεις τους στα τραγούδια, όπως ήταν το αρχικό σχέδιο. Στο τέλος της ώρας ζήτησα από τους μαθητές, για την επόμενη φορά, να αναζητήσουν π.χ. στο διαδίκτυο ένα τραγούδι ομόθεμο με αυτά που ακούσαμε και σχολιάσαμε και να γράψουν στο σπίτι ένα κείμενο επηρεασμένο από τα τραγούδια που ακούσαμε με θέμα: «Το τραγούδι μου», στο οποίο να φαίνεται η σχέση του καλλιτέχνη (στιχουργού, τραγουδοποιού) με την τέχνη του.

3^η ώρα

Μερικοί μαθητές μου έστειλαν με e-mail τα ευρήματά τους και ζήτησαν τη γνώμη μου, αν πράγματι ανταποκρίνονταν στο θέμα μας. Κάποιοι άλλοι έφεραν τραγούδια αλλά δεν είχαν καταλάβει καλά το θέμα που μας απασχολούσε. Δυο-τρεις μαθητές

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

έφεραν πραγματικά ομόθεμα τραγούδια. Δεν έψαξαν όμως όλοι. Κάποιοι είπαν ότι θα έψαχναν και άλλο αλλά δεν επέμεινα περισσότερο. Συμπερασματικά, αρκετοί αναζήτησαν τραγούδια και προβληματίστηκαν δεν έγραψαν όμως δικό τους κείμενο.

Σχημάτισα ομάδες επιδιώκοντας να βρίσκεται ένας τουλάχιστον καλός μαθητής σε κάθε ομάδα και σεβάστηκα τις παρέες και τις ιδιαιτερότητές τους. Μοίρασα τα φύλλα εργασίας (1α, β, γ, δ, ε) σε φωτοτυπίες στην τάξη. Τα παιδιά ξεκίνησαν να διαβάζουν τα κείμενα και τις ερωτήσεις και να επεξεργάζονται, χωρίς υπολογιστή, το φύλλο εργασίας, επειδή το εργαστήριο πληροφορικής δεν ήταν διαθέσιμο ενώ και η συγκεκριμένη αίθουσα δεν έχει σύνδεση με το διαδίκτυο. Δεν τους μετέφερα σε άλλη τάξη, γιατί η αλλαγή θα τους προκαλούσε ταραχή και θα χανόταν η ώρα. Παρά τις αρχικές φασαρίες, οι μαθητές μπήκαν σε κάποιο ρυθμό και μερικοί άρχισαν μάλιστα να γράφουν και δικούς τους στίχους.

4^η ώρα

Τα παιδιά χρειάστηκαν όλη την ώρα για να απαντήσουν στις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας. Δυσκολεύονταν αρκετά να επεξεργαστούν και τα δύο προτεινόμενα κείμενα για αυτό και αποφασίσαμε να ασχοληθούν με όποιο από τα δύο προτιμούσε η κάθε ομάδα. Κάποιοι μαθητές άρχισαν να γράφουν τραγούδι και να δοκιμάζουν μουσική. Για αυτόν τον λόγο είχαμε μετακίνηση ενός παιδιού από μια ομάδα σε μια άλλη, προκειμένου να συνθέσει μαζί με τους φίλους του ένα τραγούδι. Ενημέρωσα τις ομάδες προφορικά ότι, μετά την επεξεργασία των ερωτήσεων και τις παρουσιάσεις των εργασιών, θα έπρεπε να ετοιμάσουν τις ερωτήσεις που θα υπέβαλλαν στον καλλιτέχνη που θα μας επισκεπτόταν την τελευταία ώρα της δραστηριότητας.

5^η ώρα

Χρειάστηκε εξωδίδακτικός χρόνος για να ολοκληρώσουν οι μαθητές τους στίχους που ξεκίνησαν να γράφουν στην τάξη ή να συνθέσουν μουσική, αλλά, τελικά, την ορισμένη ημέρα μία από όλες τις ομάδες, αυτή που ανέλαβε να ασχοληθεί με το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

τραγούδι «Απόψε», παρουσίασε την εργασία της. Όλα τα μέλη της ομάδας, ανάλογα με τις δυνατότητές τους, πήραν μέρος στην εργασία και την παρουσίαση. Αναζήτησαν και βρήκαν φωτογραφία του Θανάση Παπακωνσταντίνου που έδειξαν στην τάξη. Έγραψαν στίχους δικούς τους χρησιμοποιώντας και έναν στίχο του κειμένου, συνέθεσαν μουσική, ένα αγόρι έπαιξε κιθάρα και ένα κορίτσι τραγούδησε. Φυσικά, προκάλεσαν τον ενθουσιασμό της τάξης. Η παρουσίαση και στη συνέχεια η αξιολόγηση λειτούργησαν παραδειγματικά για τις υπόλοιπες ομάδες, γιατί αντιμετώπισαν το εγχείρημα με μεγαλύτερη σοβαρότητα, παρά τους αρχικούς ενδοιασμούς. Τα παιδιά ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά στα ζητούμενα των ερωτήσεων αλλά δεν απάντησαν στην ερώτηση «Πώς λειτουργεί σύμφωνα με τον καλλιτέχνη ένα τραγούδι;» γιατί τους δυσκόλεψε αλλά δεν ζήτησαν τη βοήθειά μου. Ασχολήθηκαν κυρίως με τη σύνθεση τραγουδιού.

6^η ώρα

Αυτήν την ώρα παρουσίασε εργασία η ομάδα που ανέλαβε το τραγούδι «Το πάλκο». Η συγκεκριμένη παρουσίαση ήταν πιο οργανωμένη και συμμετείχαν σχεδόν ισότιμα όλα τα μέλη της ομάδας. Ένα-δύο παιδιά από την τάξη δεν ήξεραν τι σημαίνει «πάλκο». Τα μέλη της ομάδας τους εξήγησαν με πολλή σοβαρότητα και νομίζω ότι με τον τρόπο που παρουσίασαν την εργασία κατάλαβαν όλοι τι σημαίνει «πάλκο». Δύο από τα μέλη, δύο κορίτσια, ανέλαβαν να μουν στη θέση του καλλιτέχνη και να ανέβουν στο «πάλκο». Θα πρέπει να σημειώσω ότι τα παιδιά τροποποίησαν την εργασία χωρίς τη δική μου καθοδήγηση. Τους είχα δώσει ελευθερία κινήσεων επιδιώκοντας πρώτα από όλα τη συμμετοχή τους. Η μία μαθήτριά έπαιξε κιθάρα και τραγούδησε παρέα με τη συμμαθήτριά της ένα τραγούδι της επιλογής τους, το «Creep» των Radiohead. Το τραγούδι το επέλεξαν, επειδή τους άρεσε αλλά και για να δείξουν ότι μπαίνουν στη θέση του καλλιτέχνη και ανεβαίνουν στη σκηνή. Το σημαντικό είναι ότι πράγματι, μέσα από τη δραστηριότητα, μίλησαν κατά την αυτοαξιολόγηση για τα συναισθήματα που μπορεί να γεννήσει το «πάλκο» και

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

συνειδητοποίησαν ότι και ο καλλιτέχνης μπορεί να έχει άγχος αλλά επιλέγει να εκφραστεί με αυτόν τον τρόπο και να επικοινωνήσει με τον κόσμο.

Η παρουσίαση προκάλεσε ακόμη μεγαλύτερο ενθουσιασμό στην τάξη. Οι μαθητές έκαναν πολύ θετικά σχόλια για τη συνολική παρουσίαση και κάποια αρνητικά για τους συμμαθητές τους που διάβασαν κάπως «άχρωμα». Θα πρέπει να σημειωθεί, βέβαια, ότι τα περισσότερα σχόλια έγιναν για την παρουσίαση και όχι για την πληρότητα των απαντήσεων.

7^η ώρα

Μία από τις άλλες ομάδες δεν ήταν έτοιμη να παρουσιάσει και εκμεταλλευθήκαμε την ευκαιρία να ασχοληθούμε και με τον ποιητή (ως καλλιτέχνη). Ανοίξαμε τα βιβλία στη σελίδα 150 και ακούσαμε τη μελοποιημένη από τον Δημήτρη Παπαδημητρίου εκδοχή του ποιήματος της Μαρίας Πολυδούρη «Γιατί μ' αγάπησες», με την ερμηνεία της Ελευθερίας Αρβανιτάκη. Όση ώρα άκουγαν, παρακολουθούσα τις αντιδράσεις τους. Μου έκανε εντύπωση ότι μερικοί προσπαθούσαν να διασκευάσουν τη μουσική και να τη φέρουν στα μέτρα τους. Ανέφεραν αμέσως μόλις τελείωσε το τραγούδι ότι η Αρβανιτάκη δεν χρησιμοποίησε όλους τους στίχους. Συζητήσαμε κατά πόσο ήταν επιλογή της ερμηνεύτριας ή του συνθέτη. Καταλήξαμε ότι πρόκειται για επιλογή του συνθέτη να αναζητήσει στίχους και να τους προσαρμόσει στη μουσική.

Τα παιδιά άρχισαν να προβληματίζονται και χωρίς προηγούμενη δική μου ερώτηση να αναρωτιούνται τι μπορεί να συνέβη στο ποιητικό υποκείμενο και στο αγαπώμενο πρόσωπο. Τους έκανε εντύπωση το εισαγωγικό σημείωμα και τους πρόετρεψα να ψάξουν να βρουν στοιχεία για τη ζωή της Πολυδούρη. Δεν γνώριζαν τη σχέση της με τον Καρυωτάκη. Πρόσεξαν, επίσης, και σχολίασαν μόνοι τους την τελευταία στροφή του ποιήματος. Πρότειναν διάφορες ερμηνείες, όπως ότι μπορεί να αποχωρίστηκε τον αγαπημένο της είτε επειδή έφυγε είτε επειδή πέθανε. Συζητήσαμε την αιτία της έμπνευσης της ποιήτριας και τα παιδιά είπαν με δυσκολία ότι ο έρωτας μπορεί να είναι κινητήρια δύναμη. Μου φάνηκαν λίγο διστακτικά σε αυτό το σημείο και δεν επέμεινα περισσότερο. Ζήτησα από κάθε παιδί να διαβάσει μία στροφή και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μου έκανε εντύπωση που σοβαρεύτηκαν και διάβασαν χωρίς να παίζουν και να κοροϊδεύουν.

8^η ώρα

Η ομάδα που είχε αναλάβει το τραγούδι «Αδιέξοδο» παρουσίασε την εργασία της. Τα παιδιά διάβασαν τις απαντήσεις τους ωραία στην τάξη προκαλώντας για άλλη μία φορά την αποδοχή της τάξης. Καθώς προχωρούσαν οι παρουσιάσεις οι εργασίες βελτιώνονταν με δουλειά σε εξωδιδακτικό χρόνο. Η ομάδα αυτή –συγκεκριμένα το πιο οργανωτικό μέλος– έγραψε ένα ποίημα με τον τίτλο «Αναμνήσεις»¹ που άρεσε πολύ στην ολομέλεια. Το εντυπωσιακό είναι ότι οι υπόλοιποι μαθητές το άκουσαν και πρόσεξαν τους στίχους. Η συζήτηση που έγινε στην τάξη σχετικά με τα συναισθήματα του καλλιτέχνη είχε θετικά αποτελέσματα, όπως αποτυπώνεται στους στίχους του ποιήματος. Ωστόσο, τα μέλη της ομάδας δεν απάντησαν στην ερώτηση «Πώς λειτουργεί σύμφωνα με τον καλλιτέχνη ένα τραγούδι;» αν και τους είχα δώσει διευκρινήσεις σε e-mail που μου είχαν στείλει με απορίες. Κατά την αξιολόγηση, εκτίμησαν ιδιαίτερα τους στίχους και σχολίασαν αρνητικά έναν συμμαθητή τους που δεν ήταν όσο σοβαρός θα έπρεπε στην παρουσίαση.

9^η ώρα

Παρουσίασε την εργασία της μία από τις πιο ζωηρές ομάδες της τάξης. Ασχολήθηκαν με το τραγούδι «Δεν είμαι ποιητής». Πριν την παρουσίαση μου είχαν στείλει αρκετά e-mail, καθώς αναζητούσαν τραγούδι που να καθρεφτίζει την ψυχολογία του καλλιτέχνη και ήθελαν τη γνώμη μου. Τελικά, ένα μέλος της ομάδας έγραψε δικούς του στίχους², που φανερώνουν τους προβληματισμούς της ομάδας γύρω από τη σχέση του καλλιτέχνη με την τέχνη του και με τον κόσμο. Τους στίχους μελοποίησε ένας συμμαθητής τους από άλλο τμήμα, τον οποίο ενημέρωσαν για τη συνολική δραστηριότητα. Αυτός τραγούδησε το τραγούδι που ηχογράφησαν με κινητό.

¹ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο «g4».

² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο «g4».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ανήρτησαν στον πίνακα πριν την έναρξη της παρουσίασης φωτογραφία του Νίκου Παπάζογλου.

Οι απαντήσεις στις δραστηριότητες ήταν οι πιο ολοκληρωμένες που παρουσιάστηκαν στην τάξη και, παρά τις τεχνικές δυσκολίες, ακούσαμε και το τραγούδι από ηχεία που έφεραν και συνέδεσαν με το κινητό. Παρουσίασαν και ένα τραγούδι ομόθεμο που αναζήτησαν και βρήκαν στο διαδίκτυο, «[Το κουμπί του καλλιτέχνη](#)», σε στίχους Λίνας Νικολακοπούλου και μουσική Σταμάτη Κραουνάκη. Είπαν στην αυτοαξιολόγηση ότι ασχολήθηκαν αρκετές ώρες στο σπίτι για την ολοκλήρωση της εργασίας. Η τάξη φυσικά ενθουσιάστηκε για άλλη μια φορά και εντυπωσιάστηκε από τα ταλέντα των παιδιών της ομάδας, που είναι γνωστά για τη ζωηράδα τους και όχι για τις ικανότητές τους.

10^η ώρα

Πριν ξεκινήσει η παρουσίαση, υπενθύμισα στα παιδιά την υποχρέωσή τους να ολοκληρώσουν τις ερωτήσεις που θα υπέβαλλαν στον καλλιτέχνη που είχαμε προσκαλέσει, για να μας μιλήσει στο τέλος του θεματικού κύκλου. Ζήτησα επίσης από τις ομάδες που δεν συνόδευαν τα κείμενά τους με φωτογραφία των καλλιτεχνών με τους οποίους ασχολήθηκαν να αναζητήσουν και να βρουν φωτογραφίες για να δημιουργήσουμε ένα πολυτροπικό κείμενο-ημερολόγιο της δραστηριότητας ([φύλλο εργασίας Γ΄ φάσης](#)) (με τη μορφή παρουσίασης) με τους δημιουργούς μας, με στίχους από τα τραγούδια τους και στιγμιότυπα από τη συνολική δραστηριότητα. Σκοπός της δημιουργίας του ημερολογίου ήταν να προβάλλουμε τη δραστηριότητα στο ιστολόγιο και στον ιστότοπο, στον οποίο παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του σχολείου, για να την κάνουμε γνωστή στην ευρύτερη σχολική κοινότητα (μαθητές άλλων τάξεων, καθηγητές, γονείς) και να σχολιαστεί. Αναμέναμε, μέσα από τον σχολιασμό, να υπάρξει ανατροφοδότηση για βελτίωση ανάλογων δραστηριοτήτων.

Η τελευταία ομάδα που είχε αναλάβει το τραγούδι «Νέο κύμα» παρουσίασε την εργασία της. Αρχικά, με είχαν ενημερώσει ότι θα παρουσίαζαν την εργασία τους με ένα αρχείο παρουσίασης αλλά επέλεξαν τελικά τον επεξεργαστή κειμένου. Οι

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

απαντήσεις τους ήταν σοβαρές και η παρουσίαση οργανωμένη. Κατά την αξιολόγηση, δέχτηκαν θετικά σχόλια. Στην αυτοαξιολόγηση είπαν ότι τους δυσκόλεψε η ερώτηση του φύλλου εργασίας «Πώς λειτουργεί σύμφωνα με τον καλλιτέχνη ένα τραγούδι;». Είπαν ότι, ενώ καταλάβαιναν τι λέει το τραγούδι, δυσκολεύτηκαν να την απαντήσουν. Η ερώτηση δυσκόλεψε και άλλες δύο ομάδες και έτσι προς το τέλος της δραστηριότητας, όταν πια είχαν αρχίσει να αντιλαμβάνονται τη στάση του καλλιτέχνη, συζητήσαμε στην ολομέλεια για τη λειτουργία του τραγουδιού εκμεταλλευόμενοι τους στίχους:

*Κι οι μπάντες παίζουν το τραγούδι σας
που τα κενά μας συμπληρώνει*

Τα παιδιά είπαν ότι το τραγούδι μπορεί να μας καλύψει όλους, να μας ταρακουνήσει, ή να μας παρηγορήσει σε δύσκολες στιγμές. Δεν είχαν διάθεση για περαιτέρω συζήτηση, λόγω της απώλειας ενός παλαιού μαθητή του σχολείου, και η παρουσίαση τελείωσε. Η κουβέντα συνεχίστηκε όμως με την Πολυδούρη. Βρήκαν στοιχεία για τη ζωή της και μίλησαν για τη σχέση της με τον Καρυωτάκη. Μόνο μία μαθήτρια γνώριζε ότι ο Καρυωτάκης αυτοκτόνησε. Με την ευκαιρία, διαβάσαμε από το βιβλίο το ποίημα του Καρυωτάκη «Σαν δέσμη από τριαντάφυλλα». Τα παιδιά εντόπισαν την αναφορά στην ποίηση και σχολίασαν ότι, όταν είναι καλά ο ποιητής, δεν έχει όρεξη να γράψει. Μίλησαν, ακόμη, για βαρύ κλίμα στη 2^η στροφή, για απόγνωση, λύπη, μελαγχολία.

Τους πρότεινα να εκφράσουν τα δικά τους αισθήματα για την απώλεια του φίλου τους, χρησιμοποιώντας στίχους από τα δύο ποιήματα και εκεί κάπου τελείωσε η ώρα. Συμφωνήσαμε να συζητήσουμε ξανά σε άλλη χρονική στιγμή, όταν θα μπορούσαν να εκφραστούν.

Γ' φάση (1ώρα)

Οι ομάδες σε εξωδίδακτικό χρόνο έγραψαν ερωτήσεις σχετικές με αυτές που επεξεργάστηκαν στις δραστηριότητες των φύλλων εργασίας για να απευθύνουν στον προσκεκλημένο μας λογοτέχνη, τον κ. Γεράσιμο Δενδρινό. Χρησιμοποιήσαμε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

εξωδίδακτικό χρόνο, λόγω απώλειας ωρών. Επικοινωνήσαμε στο μεσοδιάστημα με e-mail, για να διατυπώσουν τα παιδιά τις απορίες τους, να ζητήσουν συμβουλές και να αναλάβουν αρμοδιότητες για την ημέρα της συνέντευξης.

Κατά την τελευταία ώρα της εφαρμογής του σεναρίου, βρεθήκαμε στην πολύ ωραία θέση να έχουμε μαζί μας έναν καλλιτέχνη, για να μας μιλήσει για την τέχνη του και για τη σχέση του με αυτήν. Τα παιδιά γνώριζαν ότι θα μας επισκεφτεί ένας καλλιτέχνης αλλά δεν ήξεραν ποιος. Ο κ. Δενδρινός ήταν παλιός τους καθηγητής και πολύ αγαπητός. Δεν αποκάλυψα την ταυτότητά του από την αρχή, για να δώσω χώρο στη φαντασία τους να πλάσει την επίσκεψη αλλά και για να υπάρχει το στοιχείο της έκπληξης. Πράγματι, τα παιδιά χάρηκαν ιδιαίτερα που είδαν τον παλιό τους δάσκαλο και με μεγάλο ενδιαφέρον περιεργάστηκαν το μυθιστόρημά του *Χαιρετίσματα από το Νότο* που είχα φέρει στην τάξη. Λόγω της οικειότητας, οι ερωτήσεις τους ήταν πολύ φυσικές και πολύ ενδιαφέρουσες. Φάνηκε ότι παρά τις δυσκολίες που είχαν στην αρχή να προσεγγίσουν και να κατανοήσουν το θέμα, κατά την πορεία της δραστηριότητας, αντιλήφθηκαν ότι επιδιώκαμε να διερευνήσουμε τη στάση του καλλιτέχνη απέναντι στην τέχνη του και αυτό αποτυπώθηκε στις ερωτήσεις της συνέντευξης³.

Μία μαθήτρια ηχογράφησε τη συνέντευξη, για να την απομαγνητοφωνήσει και να την αναρτήσουμε στον ιστότοπο, στον οποίο παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του σχολείου. Μία άλλη μαθήτρια ήταν υπεύθυνη της φωτογράφισης –για να χρησιμοποιήσουμε τις φωτογραφίες στη σύνθεση του πολυτροπικού κειμένου- ημερολογίου– και τρία άλλα κορίτσια, ως εκπρόσωποι των ομάδων, διατύπωναν τις ερωτήσεις.

Ο κ. Δενδρινός, ανάμεσα σε άλλα, τους είπε ότι η συγγραφή ενός λογοτεχνικού κειμένου απαιτεί πολύ κόπο, πολύ χρόνο και φαντασία. Δεν είναι βιώματα πάντα του συγγραφέα αυτά που γράφει αλλά τα φαντάζεται, παρατηρώντας τους ανθρώπους. Ένα κείμενο γράφεται πολλές φορές μέχρι να επιτευχθεί ισορροπία και πάντα

³ Βλ. ό.π. το αρχείο «erotiseis_synedeuxis».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

χρειάζεται κάποιος τρίτος να το δει, γιατί μπορεί να εντοπίσει λάθη που δεν τα βλέπει αυτός που γράφει. Ανέφερε, επίσης, ότι είναι δύσκολο για τον φιλόλογο να γράψει, γιατί παιδεύει πολύ τις λέξεις και τις φράσεις και στο τέλος το κείμενο χάνει τη φρεσκάδα και τον αυθορμητισμό του. Στην ερώτηση μιας μαθήτριας αν η τέχνη μιμείται ή ερμηνεύει, απάντησε ότι ερμηνεύει· ο καλλιτέχνης εμπλέκει και το συναίσθημα, αλλιώς είναι δημοσιογραφία.

Στο τέλος, τα παιδιά έφυγαν ευχαριστημένα, γιατί τους άρεσε πολύ η έκπληξη, όπως μου είπαν, και φυσικά η επίσκεψη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1^α

Αφού διαβάσετε προσεκτικά τους στίχους των τραγουδιών, προσπαθήστε να απαντήσετε στις εξής ερωτήσεις, ανταλλάσσοντας απόψεις μέσα στην ομάδα για το περιεχόμενο των τραγουδιών:

Ποιες πληροφορίες δίνει ο καλλιτέχνης για τη ζωή του;

Υπάρχουν λέξεις που εκφράζουν τα συναισθήματα του δημιουργού; Αν ναι, καλό είναι να τις σημειώσετε και να καταγράψετε τα συναισθήματα.

Εντοπίστε και σημειώστε τα σημεία **στα οποία φαίνεται** η σχέση του καλλιτέχνη με τους άλλους και με τον κόσμο.

Ποια θα λέγατε ότι είναι η σχέση του καλλιτέχνη (στιχουργού, τραγουδοποιού) με την τέχνη του;

Πώς λειτουργεί, σύμφωνα με τον καλλιτέχνη, ένα τραγούδι;

Μπορούν οι στίχοι, κατά τη γνώμη σας, να εκφράσουν τα συναισθήματα του δημιουργού και να μιλήσουν για τη ζωή και τον κόσμο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Στο σπίτι είχατε ως εργασία να γράψετε ένα κείμενο επηρεασμένο από τα τραγούδια που ακούσαμε στο προηγούμενο μάθημα. Οι σκέψεις σας γύρω από το τραγούδι συναντάνε τους προβληματισμούς των δημιουργών; (Σκεφτείτε τι απαντήσατε στην ερώτηση που βρίσκεται σε πλαίσιο.) Αν ναι, σε ποια σημεία; Αν όχι, να παρουσιάσετε τους δικούς σας προβληματισμούς σε ένα κείμενο (μπορείτε να γράψετε δικούς σας στίχους -αν θέλετε δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε λέξεις ή στίχους που σας άρεσαν από τα τραγούδια της ομάδας σας).

(Πιθανόν να μην ξέρετε τα τραγούδια. Για να τα προσεγγίσετε καλύτερα, αναζητήστε τα στο Διαδίκτυο στο σπίτι και ακούστε τα προσεκτικά.)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Νέο Κύμα: Στίχοι, μουσική, πρώτη εκτέλεση: Διονύσης Σαββόπουλος

Μες στα δισκάδικα όταν βρίσκω
πελάτες άγνωστους ν' ακούν δικό μου δίσκο,
νιώθω μυστήρια ταραχή,
και φεύγω αμέσως από κει.
Νιώθω σαν κάτι κοριτσάκια,
πού 'χουνε σύρματα στα δόντια ή σπυράκια
- αν δεν σας φαίνεται μελό -,
το εαυτό μου αντιπαθώ.
Δεν τα υποφέρω τα τραγούδια μου,
και προπαντός όταν μου μοιάζουν,
όλα εκείνα π' αγαπώ,
είν' αλλωνών κι αλλιώς φαντάζουν.
Και προσπαθώ ν' αποκριθώ,
με κάτι φθόγγους που δεν βγαίνουν,
κι όλο λέω, τέλειωσα, τραγούδια πια δε βρίσκω,
και να που πάλι βγάζω δίσκο.

Μου φέρνουν ζάλη οι συγχορδίες
και ημικρανία οι ομοιοκαταληξίες,
και μ' εκνευρίζει αυτή η φωνή,
που όσο πάει κι εξασθενεί.
Οι εμπνεύσεις μου είναι γλωσσοδέτες,
νιώθω συχνά σαν τους τριγύρω σκηνοθέτες,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

που οδηγήσαν μια γενιά
στα πιο βαθιά χασμουρητά.
Κι όλο βουλιάζω στο νανούρισμα
κάποιας αόρατης μαράκας
κι όλοι μου οι φίλοι απορούν,
τι κάνει ετούτος, ο μαλάκας.
Τι να σας πω, είναι τρελό,
μα έβαλα ωράριο εργασίας,
όπως κάνουν όλοι οι συνάδελφοι με πείρα
συγγνώμη που τους αποπήρα.

Λένε πως άμα προσπαθήσεις,
Θα 'ρθει ο καιρός που θ' ανοιχτείς και θα πλουτίσεις
σε μένα δεν συμβαίνει αυτό,
και στο μηδέν ξαναγυρνώ.

Μα μπαίνει η άνοιξη στην πόλη,
κι απ' τ' ανοιχτό λεωφορείο μου φαίνεστε όλοι
τόσο γλυκούτσικοι κι αγνοί,
στη θερινή σας τη στολή.

Κι οι μπάντες παίζουν το τραγούδι σας
που τα κενά μας συμπληρώνει
κι ο ουρανός που αιμορραγεί,
στα πεύκα εκεί μας αθώνει.
Θα 'ταν τρελό να προσπαθώ,

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αυτόν τον άνεμο να εκφράσω
με τα φαναράκια του μου αρκεί να γειτονέψω
βγάζω τα τραπεζάκια μου έξω

Αυτό (στίχοι, μουσική, πρώτη εκτέλεση: Θανάσης Παπακωνσταντίνου)

Αυτό που μέσα μου ψάχνει κοιτάσματα
αυτό που μέσα μου χτίζει κελιά
αυτό που γλιστρά σα φίδι και χάνεται
αυτό που κλέβει απ' τους θεούς τη φωτιά.

Αυτό που αφήνεται σαν φύλλο στον άνεμο
αυτό που βουλιάζει βαρύ σαν οργή
αυτό που δροσίζεται απ' την αύρα του σύμπαντος
που κοιμάται σαν γέρος και ξυπνάει σαν παιδί.

Αυτό που ματώνει τη μύτη του παίζοντας
αυτό που σα σκόνη αιωρείται στο φως
αυτό που διαλέγει τις μέρες που θα 'ρθουνε
που την ίδια ώρα είναι φίλος κι εχθρός.

Αυτό που γεννήθηκε πριν χρόνια αμνημόνευτα
αυτό που σκιάζει του νου τις αυλές

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αυτό που γίνεται στάχια την άνοιξη
και το χειμώνα άδειες χελιδονοφωλιές.

Αυτό που μιλά και μιλά δεν ακούγεται
αυτό που σωπαίνει και μου παίρνει τ' αυτιά
αυτό που γλυκά το ταΐζω παινέματα
που τα βάζει στη γλώσσα του και τα φτύνει μετά.

Αυτό που με ξέρει σαν κάλπικο νόμισμα
αυτό που δεν ξέρω να περιγράψω σωστά
αυτό που δεν ξέρεις εσύ που μ' αγάπησες
αυτό μου ζητάει να τραγουδήσω ξανά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας 1^β

Αφού διαβάσετε προσεκτικά τους στίχους των τραγουδιών, προσπαθήστε να απαντήσετε στις εξής ερωτήσεις ανταλλάσσοντας απόψεις μέσα στην ομάδα για το περιεχόμενο των τραγουδιών :

Ποιες πληροφορίες δίνει ο καλλιτέχνης για τη ζωή του;

Υπάρχουν λέξεις που εκφράζουν τα συναισθήματα του δημιουργού; Αν ναι, καλό είναι να τις σημειώσετε και να καταγράψετε τα συναισθήματα.

Εντοπίστε και σημειώστε τα σημεία στα οποία φαίνεται η σχέση του καλλιτέχνη με τους άλλους και με τον κόσμο.

Ποια θα λέγατε ότι είναι η σχέση του καλλιτέχνη (στιχουργού, τραγουδοποιού) με την τέχνη του;

Πώς λειτουργεί, σύμφωνα με τον καλλιτέχνη, ένα τραγούδι;

Μπορούν οι στίχοι, κατά τη γνώμη σας, να εκφράσουν τα συναισθήματα του δημιουργού και να μιλήσουν για τη ζωή και τον κόσμο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Στο σπίτι είχατε ως εργασία να γράψετε ένα κείμενο επηρεασμένο από τα τραγούδια που ακούσαμε στο προηγούμενο μάθημα. Οι σκέψεις σας γύρω από το τραγούδι συναντάνε τους προβληματισμούς των δημιουργών; (Σκεφτείτε τι απαντήσατε στην ερώτηση που βρίσκεται σε πλαίσιο.) Αν ναι, σε ποια σημεία; Αν όχι, να παρουσιάσετε τους δικούς σας προβληματισμούς σε ένα κείμενο (μπορείτε να γράψετε δικούς σας στίχους -αν θέλετε δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε λέξεις ή στίχους που σας άρεσαν από τα τραγούδια της ομάδας σας).

(Πιθανόν να μην ξέρετε τα τραγούδια. Για να τα προσεγγίσετε καλύτερα, αναζητήστε τα στο Διαδίκτυο στο σπίτι και ακούστε τα προσεκτικά.)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Απόψε (στίχοι, μουσική, πρώτη εκτέλεση: Θανάσης Παπακωνσταντίνου)

Απόψε το τραγούδι θα 'ναι σαν προσευχή,
θα είναι ελαιώνας σε ξεχασμένη γη.
Απόψε το τραγούδι θα γίνει αγκαλιά
που θα χωράει κι εσένα κι ας είσαι μακριά
Απόψε τη σελήνη δεν τη γελάει κανείς,
βασιλικό χαϊδεύει με το 'να χέρι της,
κι εγώ που δεν κοιμάμαι, εγώ που ξαγρυπνώ,
δεν ξέρω αν θα πεθάνω, ή αν θα γεννηθώ.

Απόψε η καρδιά μου θα γίνει ένα παλιό
ποδήλατο που θέλει να βγει στον ουρανό,
τον Μάσσιμο Τρόϊζι να βρει και να του πει,
πως μέσα σε μια νύχτα αλλάζει η ζωή.
Απόψε το τραγούδι θα γίνει αγκαλιά
που θα χωράει κι εσένα κι ας είσαι μακριά.

Χάρτινες λέξεις (στίχοι, μουσική, πρώτη εκτέλεση: Υπόγεια Ρεύματα)

Κοίταξε τώρα που δεν έχω τι να πω
ψάχνοντας λέξεις έχω χάσει το σκοπό
Πάντα σε μένα να μιλώ είναι κακό
κοίταξε τώρα που δεν έχω τι να πω

Φεύγουν οι ώρες, φεύγουν μέρες και ζητώ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

κάποιος ν' ακούσει τις κραυγές που του ξερνώ
πάντα σε μένα να μιλώ είναι κακό
κοίταξε τώρα που δεν έχω τι να πω

Δεν τα 'λεγα ποτέ καλά
τα λόγια τα μεγάλα, τα λόγια τα καλά

Περνάν εικόνες σε μισότρελο μυαλό
χορεύουν στίχοι σ' ένα χάρτινο φτερό
πάντα σε μένα να μιλώ είναι κακό
κοίταξε τώρα που δεν έχω τι να πω

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο εργασίας 1^η

Αφού διαβάσετε προσεκτικά τους στίχους των τραγουδιών, προσπαθήστε να απαντήσετε στις εξής ερωτήσεις ανταλλάσσοντας απόψεις μέσα στην ομάδα για το περιεχόμενο των τραγουδιών:

Ποιες πληροφορίες δίνει ο καλλιτέχνης για τη ζωή του;

Υπάρχουν λέξεις που εκφράζουν τα συναισθήματα του δημιουργού; Αν ναι, καλό είναι να τις σημειώσετε και να καταγράψετε τα συναισθήματα.

Εντοπίστε και σημειώστε τα σημεία στα οποία φαίνεται η σχέση του καλλιτέχνη με τους άλλους και με τον κόσμο.

Ποια θα λέγατε ότι είναι η σχέση του καλλιτέχνη (στιχουργού, τραγουδοποιού) με την τέχνη του;

Πώς λειτουργεί σύμφωνα με τον καλλιτέχνη ένα τραγούδι;

Μπορούν οι στίχοι, κατά τη γνώμη σας, να εκφράσουν τα συναισθήματα του δημιουργού και να μιλήσουν για τη ζωή και τον κόσμο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Στο σπίτι είχατε ως εργασία να γράψετε ένα κείμενο επηρεασμένο από τα τραγούδια που ακούσαμε στο προηγούμενο μάθημα. Οι σκέψεις σας γύρω από το τραγούδι συναντάνε τους προβληματισμούς των δημιουργών; (Σκεφτείτε τι απαντήσατε στην ερώτηση που βρίσκεται σε πλαίσιο.) Αν ναι, σε ποια σημεία; Αν όχι, να παρουσιάσετε τους δικούς σας προβληματισμούς σε ένα κείμενο (μπορείτε να γράψετε δικούς σας στίχους -αν θέλετε δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε λέξεις ή στίχους που σας άρεσαν από τα τραγούδια της ομάδας σας).

(Πιθανόν να μην ξέρετε τα τραγούδια. Για να τα προσεγγίσετε καλύτερα, αναζητήστε τα στο Διαδίκτυο στο σπίτι και ακούστε τα προσεκτικά.)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αδιέξοδο (στίχοι, μουσική: Αλκίνοος Ιωαννίδης, πρώτη εκτέλεση: Αλκίνοος
Ιωαννίδης & Ελευθερία Αρβανιτάκη & Διονύσης Σαββόπουλος)

Δεν έχω τι να τραγουδήσω τι να πω
είναι η φωνή μου ένα σήμα από καπνό
κι έτσι για πάντα λέω το στόμα μου να κλείσω
για τίποτα άλλο πια να μην ξαναμιλήσω
μα πάλι πώς θα ζήσω

Μέσα σε σχολεία μέσα σε πανεπιστήμια
μέσα σε ωδεία σε στρατούς και γυμναστήρια
πέρασα χρόνια άλλος μπήκα κι άλλος βγήκα
κι έχω τη μόρφωση για όπλο και για προίκα
κι ένσημο για το ΙΚΑ

Φεύγει η ζωή τελειώνει σαν σεντόνι φανερώνει
ό,τι αγαπούσα και το άφησα ό,τι μισούσα και το κράτησα
φεύγει η ζωή τελειώνει σαν σεντόνι ξεδιπλώνει
τον εαυτό μου που τον ξέχασα το μέσα κόσμο μου που έχασα
με τέτοια που 'χω ψυχολογία, πώς θα βγω στη συναυλία;

Πάρε τα πάνω σου μικρέ πάρε τα πάνω σου
πάρε μολύβι κι έλα κάθισε στο πιάνο σου
και φτιάξε πάλι την αρχαία συνταγή
μ' ένα τραγούδι να γλυκάνεις την ψυχή
μα άραγε θα μου βγει;

Πρέπει να αδειάσεις το κεφάλι σου απ' τις σκέψεις

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

μήπως μπορέσεις τελικά να το αντέξεις
αυτά μου είπαν κάποιοι φίλοι χτες το βράδυ
μα εγώ το μόνο που ζητούσα ήταν το χάδι
και μια τους νότα στο σκοτάδι

Φεύγει η ζωή τελειώνει σαν σεντόνι φανερώνει
ό,τι αγαπούσα και το άφησα ό,τι μισούσα και το κράτησα
φεύγει η ζωή τελειώνει σαν σεντόνι ξεδιπλώνει
τον εαυτό μου που τον ξέχασα το μέσα κόσμο μου που έχασα
με τέτοια που 'χω ψυχολογία, πώς θα βγω στη συναυλία;

Κόκκινος χορός (στίχοι, μουσική, πρώτη εκτέλεση: Χάρης & Πάνος Κατσιμίχας)

Βουίζει απόψε μυστικά
μες την καρδιά μου ένας σκοπός
-καρδιά μου-
Σ' άγνωστες γλώσσες μου μιλούν
φλογερές μεθυσμένες
και με κυκλώνει από παντού
ο κόκκινος χορός.

Απ' το σκοτάδι έρχομαι
Μ' ένα μικρό τραγούδι
-τραγούδι-
Ένα τραγούδι φωτεινό
κρυφά να το χαρίσω
στους φίλους που είναι πια αργά

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αργά να κάνουν πίσω.
Πότε θα τραγουδήσουμε
τραγούδια ευτυχισμένα
-τραγούδια-
Απρίλη ψεύτη χάνομαι
στα ψεύτικα όνειρά σου.
Μικρέςτσιγγάνες του Νοτιά
χορεύουν στη ματιά σου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας 1^δ

Αφού διαβάσετε προσεκτικά τους στίχους των τραγουδιών, προσπαθήστε να απαντήσετε στις εξής ερωτήσεις ανταλλάσσοντας απόψεις μέσα στην ομάδα για το περιεχόμενο των τραγουδιών :

Ποιες πληροφορίες δίνει ο καλλιτέχνης για τη ζωή του;

Υπάρχουν λέξεις που εκφράζουν τα συναισθήματα του δημιουργού; Αν ναι, καλό είναι να τις σημειώσετε και να καταγράψετε τα συναισθήματα.

Εντοπίστε και σημειώστε τα σημεία στα οποία φαίνεται η σχέση του καλλιτέχνη με τους άλλους και με τον κόσμο.

Ποια θα λέγατε ότι είναι η σχέση του καλλιτέχνη (στιχουργού, τραγουδοποιού) με την τέχνη του;

Πώς λειτουργεί, σύμφωνα με τον καλλιτέχνη, ένα τραγούδι;

Μπορούν οι στίχοι, κατά τη γνώμη σας, να εκφράσουν τα συναισθήματα του δημιουργού και να μιλήσουν για τη ζωή και τον κόσμο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Στο σπίτι είχατε ως εργασία να γράψετε ένα κείμενο επηρεασμένο από τα τραγούδια που ακούσαμε στο προηγούμενο μάθημα. Οι σκέψεις σας γύρω από το τραγούδι συναντάνε τους προβληματισμούς των δημιουργών; (Σκεφτείτε τι απαντήσατε στην ερώτηση που βρίσκεται σε πλαίσιο.) Αν ναι, σε ποια σημεία; Αν όχι, να παρουσιάσετε τους δικούς σας προβληματισμούς σε ένα κείμενο (μπορείτε να γράψετε δικούς σας στίχους -αν θέλετε δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε λέξεις ή στίχους που σας άρεσαν από τα τραγούδια της ομάδας σας).

(Πιθανόν να μην ξέρετε τα τραγούδια. Για να τα προσεγγίσετε καλύτερα, αναζητήστε τα στο Διαδίκτυο στο σπίτι και ακούστε τα προσεκτικά.)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Πάλκο (στίχοι-μουσική: Νίκος Πορτοκάλογλου, πρώτη εκτέλεση: Φατμέ)

Γι' αυτόν τον τόπο
Γι' αυτήν την πόλη
Γι' αυτούς τους δρόμους
που τους ξέρουμε όλοι.

Γι' αυτά που ψάχνω
Σ' αυτή τη βόλτα
Γι' αυτά που κρύβω
όταν κλείνω την πόρτα.

Γι' αυτό τον φόβο
Γι' αυτό το βάρος
Γι' αυτά που θέλω
και μου λείπει το θάρρος.

Γι' αυτά που βλέπω
Γι' αυτά που ξέρω
και προπαντός
για όλ' αυτά που δεν ξέρω.

Θα βγω να τραγουδήσω
στο πάλκο θ' ανεβώ
απ' το μηδέν θα ξαναρχίσω
μαζί σας να μετρώ.

Για τους παλιόφιλους
που με γιατρεύουν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

για τους εχθρούς μου
που με κολακεύουν.

Για τη μαμά μου
για τον μπαμπά μου
για να τους δείξω
πως το λέει η καρδιά μου.

Για τα αγόρια
για τα κορίτσια
για της γενιάς μου
τα μοντέρνα βίτσια.

Για τα παιδιά
που δε χορεύουν
που δεν πιστεύουν
που δεν ταξιδεύουν.

Θα βγω να τραγουδήσω...

Για τις νευρώσεις
για τις ρεκλάμες
για τους ανθρώπους
με τις γκρίζες πιτζάμες.

Για τα παιχνίδια μου
για τον Θεό μου
για τον κρυμμένο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

παιδικό θησαυρό μου.

Για κάθε φως
που με τυφλώνει
για την αγάπη
που με λευτερώνει.

Και στο φινάλε
γιατί εδώ πάνω
αν δεν ανέβω
μπορεί να πεθάνω.

Θα βγω να τραγουδήσω...

Όμορφη μέρα (στίχοι-μουσική-πρώτη εκτέλεση: Χάρης & Πάνος Κατσιμίχας)

Όμορφη μέρα
Μες τη δροσιά σου
Χαμογελούν τα λόγια μου
Η αγάπη παίρνει τα τραγούδια

Όμορφη μέρα
Μες τη δροσιά σου
Ξεχάστηκα
Ξεχάστηκα

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο εργασίας 1^ε

Αφού διαβάσετε προσεκτικά τους στίχους των τραγουδιών, προσπαθήστε να απαντήσετε στις εξής ερωτήσεις ανταλλάσσοντας απόψεις μέσα στην ομάδα για το περιεχόμενο των τραγουδιών:

Ποιες πληροφορίες δίνει ο καλλιτέχνης για τη ζωή του;

Υπάρχουν λέξεις που εκφράζουν τα συναισθήματα του δημιουργού; Αν ναι, καλό είναι να τις σημειώσετε και να καταγράψετε τα συναισθήματα.

Εντοπίστε και σημειώστε τα σημεία στα οποία φαίνεται η σχέση του καλλιτέχνη με τους άλλους και με τον κόσμο.

Ποια θα λέγατε ότι είναι η σχέση του καλλιτέχνη (στιχουργού, τραγουδοποιού) με την τέχνη του;

Πώς λειτουργεί, σύμφωνα με τον καλλιτέχνη, ένα τραγούδι;

Μπορούν οι στίχοι, κατά τη γνώμη σας, να εκφράσουν τα συναισθήματα του δημιουργού και να μιλήσουν για τη ζωή και τον κόσμο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Στο σπίτι είχατε ως εργασία να γράψετε ένα κείμενο επηρεασμένο από τα τραγούδια που ακούσαμε στο προηγούμενο μάθημα. Οι σκέψεις σας γύρω από το τραγούδι συναντάνε τους προβληματισμούς των δημιουργών; (Σκεφτείτε τι απαντήσατε στην ερώτηση που βρίσκεται σε πλαίσιο.) Αν ναι, σε ποια σημεία; Αν όχι, να παρουσιάσετε τους δικούς σας προβληματισμούς σε ένα κείμενο (μπορείτε να γράψετε δικούς σας στίχους -αν θέλετε δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε λέξεις ή στίχους που σας άρεσαν από τα τραγούδια της ομάδας σας).

(Πιθανόν να μην ξέρετε τα τραγούδια. Για να τα προσεγγίσετε καλύτερα, αναζητήστε τα στο Διαδίκτυο στο σπίτι και ακούστε τα προσεκτικά.)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εγώ δεν είμαι ποιητής, (στίχοι: Λάζαρος Ανδρέου, μουσική, πρώτη εκτέλεση: Νίκος Παπάζογλου)

Εγώ δεν είμαι ποιητής είμαι στιχάκι
είμαι στιχάκι της στιγμής
πάνω σε τοίχο φυλακής
και σε παγκάκι

Με τραγουδάνε οι τρελοί και οι αλήτες
καταραμένη είμαι φυλή
με μιαν εξόριστη ψυχή
σ' άλλους πλανήτες

Εγώ δεν είμαι ποιητής
Είμ' ο λυγμός του
είμαι ένας δείπνος μυστικός
δίπλα ο Ιούδας κλαίει σκυφτός
κι είμ' αδερφός του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αεράκι (στίχοι, μουσική, πρώτη εκτέλεση: Νίκος Πορτοκάλογλου)

Η ζέστη μας νάρκωσε

τα μέλη βαριά

σαν άμμος κινούμενη

στον πάτο μας ρουφά.

Απόψε φύσηξε αεράκι

Θεού αναπνοή

τραγούδι βγαίνει караβάκι

με φουσκωτό πανί

σαν προσευχή

μες στη σιωπή.

Η νύχτα μ' αγκάλιασε

με φως ασημί

κρυφά μου ψιθύρισε

καινούρια μουσική

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας 2 Γ' φάσης (κοινό)

Ολοκληρώσαμε μία δραστηριότητα στην οποία προσπαθήσαμε να προσεγγίσουμε τη στάση του καλλιτέχνη απέναντι στην τέχνη του. Καιρός είναι τώρα να παρουσιάσουμε στη σχολική κοινότητα (καθηγητές, συμμαθητές, γονείς) τη δράση μας. Ας δημιουργήσουμε ένα πολυτροπικό κείμενο-ημερολόγιο (με λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων) με φωτογραφίες των δημιουργών, με στίχους από τα τραγούδια τους και στιγμιότυπα από τη συνολική δραστηριότητα που θα αναρτήσουμε στο ιστολόγιο και στον ιστότοπο, στον οποίο παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του σχολείου. (Μπορείτε να αναζητήσετε φωτογραφίες των καλλιτεχνών στο διαδίκτυο και να συζητήσετε με τα μέλη της ομάδας σας ποιους στίχους και ποιες φωτογραφίες θα επιλέξετε για να χρησιμοποιήσετε στο πολυτροπικό κείμενο.)

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

—

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Χρειάστηκε αρκετός εξωδίδακτικός χρόνος για την ολοκλήρωση κάποιων δραστηριοτήτων, επειδή δεν υπήρχε σύνδεση με το διαδίκτυο στην αίθουσα διδασκαλίας ούτε ήταν διαθέσιμο το εργαστήριο της πληροφορικής κατά την εφαρμογή του σεναρίου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

—